
September 2012

Senaste nytt om Europeiska kommissionens reformarbete avseende statsstödsreglerna samt statsstödsrättsliga nyheter från Sverige

Medan Europeiska kommissionens omfattande reformarbete för att modernisera och effektivisera statsstödsreglerna pågår, får Sverige vänta på en nationell lagstiftning om tillämpningen av EU:s statsstödsregler eftersom lagstiftningsarbetet har försenats. Som senaste praxis visar får svenska förvaltningsdomstolar nu avgöra frågor om statligt stöd utifrån i första hand kommunallagens bestämmelser. Partner Elisabeth Eklund och associate Jenny Crafoord redogör här för de senaste nyheterna i reformarbetet samt för statsstödsrättsliga nyheter från Sverige.

Som vi kunde rapportera i [Delphis nyhetsbrev den 25 juni i år](#) har Europeiska kommissionen ("Kommissionen") inlett ett omfattande arbete med att effektivisera och modernisera EU:s statsstödsregler. Som ett led i detta arbete har Kommissionen inbjudit medlemsstater och berörda parter att inkomma med synpunkter på en rad olika dokument. Nedan redogör vi för de senaste utvecklingarna inom moderniseringsarbetet.

1. Reviderade riktlinjer för bredbandsnätverk

Kommissionen genomförde under sommaren ett samråd då den inhämtade synpunkter på utkastet till reviderade riktlinjer för bredbandsnätverk. Nuvarande riktlinjer antogs 2009 och de nya riktlinjer som nu arbetas fram kommer att vara anpassade efter den Digitala Agendan som presenterades 2010 och den modernisering av statsstödsreglerna som presenterades den 8 maj i år. Riktlinjerna beskriver inte bara hur statsfinansiering av traditionellt bredband kan gå till, utan även hur statsfinansiering till utbyggnad av höghastighetsnätverk kan gå till.

Syftet med revideringen av riktlinjerna är att stärka telekomindustrins roll som motor för ekonomisk tillväxt i EU och bidra till fler investeringar i sektorn för att stärka konkurrenskraften. De ska även minska den administrativa bördan på lokala myndigheter som söker statsstöd för mindre projekt.

Samrådet var öppet fram till den 1 september 2012 och vände sig till allmänheten, organisationer och offentliga myndigheter. I september kommer ett multilateralt möte att äga rum för att diskutera inkomna synpunkter med medlemsstaterna. Kommissionen planerar att anta den slutliga versionen av de nya riktlinjerna i december 2012.

September 2012**Senaste nytt om Europeiska kommissionens reformarbete avseende statsstödsreglerna samt statsstödsrättsliga nyheter från Sverige****2. Möjlighet att inkomma med synpunkter på tillämpningen av gruppundantaget för statsstöd**

Mot bakgrund av den övergripande moderniseringen av statsstödsreglerna har Kommissionen inlett arbetet med att revidera gruppundantagsförordningen enligt vilken vissa kategorier av stöd undantas från skyldigheten att anmäla en planerad åtgärd till Kommissionen. Arbetet med att revidera gruppundantagsförordningen inleds med en offentlig konsultation där Kommissionen efterlyser synpunkter från intressenter i fråga om hur gruppundantagsförordningen har fungerat sedan den antogs 2008. Genomgången av gruppundantagsförordningen är nära sammanlänkad med en kommande genomgång av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd, forskning, utveckling och innovation, regionalstöd och riskkapital, vilka sker inom ramen för den modernisering av statsstödsreglerna som presenterades den 8 maj i år. Utifrån de synpunkter som inkommer, och Kommissionens egen erfarenhet av gruppundantagsförordningen, planerar Kommissionen att presentera ett reviderat utkast under 2013. Synpunkter på gruppundantagsförordningen kan lämnas till den 12 september 2012. Se: [Consultation on The General Block Exemption Regulation \(the GBER\)](#).

3. Översyn av meddelandet om tillfälliga exportkreditgarantier

Kommissionen antog 1997 sitt meddelande till medlemsstaterna avseende tillämpningen av statsstödsreglerna på kortfristig exportkreditförsäkring, vilket upphör att gälla den 31 december 2012.

Kommissionen föreslår i ett första reviderat utkast av meddelandet att de nuvarande reglerna ska klargöras och förenklas. De nuvarande reglerna avseende kortfristiga exportkreditgarantier definierar kriterierna enligt vilka medlemsstater kan bevilja stöd till exportkreditgarantier i enlighet med EU:s statsstödsregler. Mot bakgrund av erfarenheterna från tillämpningen av det nuvarande meddelandet, i synnerhet under finanskrisen 2008 – 2001, föreslår Kommissionen följande ändringar:

- Identifiera eventuella marknadsgap som kan rättfärdiga statligt ingripande;
- Introduktion av villkor under vilka statligt ingripande kan ske i enlighet med EU:s statsstödsregler; och
- Möjlighet att modifiera förteckningen över marknadsmässiga riskländer.

Kommissionen inbjuder nu medlemsstater och berörda parter att inkomma med synpunkter på utkastet senast den 21 september 2012. Se: [Consultation on the draft Communication on short term export credit insurance](#).

4. Samråd om reform av förfarandena för statligt stöd

I samband med den övergripande moderniseringen av EU:s statsstödsregler inbjuder Kommissionen medlemsstater och berörda parter att inkomma med synpunkter på tillämpningen av procedurreglerna för statsstödsärenden.

Med samrådet vill Kommissionen få medlemsländernas och aktörernas synpunkter på två aspekter av statsstödsprocedurerna: hur handläggningen av klagomål kan förbättras

September 2012**Senaste nytt
om Europeiska
kommissionens
reformarbete
avseende
statsstödsreglerna
samt
statsstödsrättsliga
nyheter från Sverige**

och hur man ser till att Kommissionen får fullständig och korrekt information. Förändringarna i procedurreglerna syftar bl.a. till att möjliggöra för Kommissionen att inrikta sina insatser på de fall som är mest relevanta för den inre marknaden och fokusera på ärenden med en betydande snedvridning av konkurrensen som hämmar den inre marknaden.

Enligt Kommissionens uppfattning förutsätter detta att den måste kunna sätta egna prioriteringar för handläggningen av klagomål, istället för att som nu granska alla klagomål. Vidare anser Kommissionen att den, för att effektivt kunna granska stödärenden med betydande inverkan, skall ges effektivare verktyg att skaffa sig nödvändig information från marknadsaktörer i god tid och därmed kunna fatta beslut inom en tidsram som är rimlig för företagen. Detta skulle också ge Kommissionen möjlighet att på eget initiativ inleda fler undersökningar och borde också möjliggöra en snabb kontroll av stödåtgärdernas marknadseffekter, vilket skulle möjliggöra snabbare beslut.

Medlemsstaterna och berörda parter har till den 5 oktober att inkomma med sina synpunkter. Se: [State aid modernisation: reform of State aid procedures](#). Kommissionen kommer sedan, mot bakgrund av dessa synpunkter, föreslå en reviderad procedurförordning i december 2012 som därefter kommer att överlämnas till EU-parlamentet och EU:s ministerråd för vidare handläggning.

5. Samråd avseende tillämpningen av Riktlinjer för statligt stöd för att främja riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag

Kommissionens Riktlinjer för statligt stöd för att främja riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag ("Riskkapitalriktlinjerna") anger de villkor som medlemsstaterna bör uppfylla när de beviljar statligt stöd för att främja tillgången till riskkapital för små och medelstora företag i de tidiga utvecklingsfaserna, särskilt i syfte att säkerställa att sådant stöd är inriktat på en dokumenterad kapitalbrist och inte tränger ut finansmarknaderna. Kommissionen inbjuder nu till samråd, genom vilket Kommissionen vill uppmana medlemsstater och andra berörda parter, t.ex. investerare, finansinstitut och slutliga stödmottagare, att bidra med information som kan utgöra underlag för översynen av Riskkapitalriktlinjerna. Kommissionen efterfrågar särskilt information om marknadsutvecklingen när det gäller tillgången till kapital och skuldfinansiering för små och medelstora företag med god lönsamhet, samt återkoppling om tillämpningen av riskkapitalriktlinjerna och deras effekt när det gäller att underlätta små och medelstora företags tillgång till riskkapital.

Syftet med revideringen är att Riskkapitalriktlinjerna ska stödja och komplettera projektet med att modernisera och effektivisera statsstödsreglerna så att det övergripande syftet, att främja tillväxt och att förkorta, förenkla och fokusera Kommissionens statsstöds kontroll, uppnås.

Synpunkter på Riskkapitalriktlinjerna kan lämnas senast den 5 oktober. Se: [Consultation on the revision of the Guidelines on State aid to support SME access to risk capital](#).

September 2012**Senaste nytt om Europeiska kommissionens reformarbete avseende statsstödsreglerna samt statsstödsrättsliga nyheter från Sverige**

6. Kommissionen inhämtar synpunkter på reglerna för statligt stöd till skydd för miljön. Ytterligare ett steg i moderniseringen av EU:s statsstödsregler är Kommissionens översyn av riktlinjerna för statligt stöd till skydd för miljön ("Miljöskyddsriktlinjerna"). Översynen inleds med ett offentligt samråd där Medlemsstater och berörda parter ges tillfälle att inkomma med synpunkter på tillämpningen av de befintliga Miljöskyddsriktlinjerna.

Det huvudsakliga syftet med statsstöds kontroll på miljöskyddsområdet är att säkerställa att offentliga medel resulterar i en högre grad av miljöskydd än annars vore fallet om statliga medel inte beviljades och att de positiva effekterna av stödet överväger eventuella negativa effekter i form av snedvridning av konkurrensen där principen att förorenaren betalar ("polluter pays") beaktas.

Syftet med översynen av Miljöskyddsriktlinjerna är att dessa mål även fortsatt ska uppnås samtidigt som man tar hänsyn till marknadsmässig, regulatorisk och teknisk utveckling som skett sedan Miljöskyddsriktlinjerna senast var föremål för en översyn.

Mot bakgrund av inkomna synpunkter, och Kommissionens egen erfarenhet av tillämpningen av Miljöskyddsriktlinjerna, kommer Kommissionen under 2013 utarbeta ett förslag till reviderade Miljöskyddsriktlinjer.

Synpunkter på Miljöskyddsriktlinjerna kan lämnas senast den 23 oktober. Se: [Consultation on the Community Guidelines on State aid for environmental protection and environmental support measures in the General Block Exemption Regulation](#).

Svenska nyheter och senaste praxis i korthetEn ny svensk lag om tillämpningen av EU:s statsstödsregler dröjer

I oktober 2011 publicerades betänkandet Olagligt statsstöd (SOU 2011:69) med förslag till ny lag om tillämpningen av EU:s statsstödsregler. Remisstiden för betänkandet löpte ut den 1 mars 2012. Enligt det ursprungliga förslaget skulle den nya lagen träda i kraft den 1 januari 2013. Arbetet med den nya lagen har försenats efter det att remisstiden löpte ut och i dagsläget finns ingen uppgift om när en ny lag förväntas träda i kraft, men det förväntas inte bli före den 1 juli 2013. Vi återkommer med kommentarer så snart lagrådsremissen har presenterats.

Senaste praxis från svenska domstolar

Olagligt arenavtal i Tierp, H Eriksson m.fl. ./. Tierps kommun, förvaltningsrättens i Uppsala, dom den 25 juni 2012, mål nr 4959-11.

Tierps kommun ("Kommunen") hade beslutat att ingå ett nyttjanderättsavtal med Tierp Arena. Avtalet innebar att Kommunen, mot en förskottsbetalning på 8,5 MSEK, erhöll namnrättigheterna till Tierp Arena under 15 år. Under avtalsperioden skulle Kommunen vidare erhålla utställningstält vid evenemang på arenan vid tio tillfällen per år, en informationsplattform vid tio tillfällen per år, tre platser för uppsättning av reklamskylt, extern mässinformation gällande Kommunen samt konferensutrymmen vid tio tillfällen per år. I sin prövning av om avtalet i fråga hade inneburit en fördel för

September 2012**Senaste nytt om Europeiska kommissionens reformarbete avseende statsstödsreglerna samt statsstödsrättsliga nyheter från Sverige**

arenabolaget tillämpade förvaltningsrätten principen om den marknadsekonomiske investeraren (MEIP). Denna princip innebär att ett offentligt organs agerande jämförs med en privat aktörs agerande. Utgångspunkten är att den privata och offentliga sektorn skall behandlas lika och att de skall agera under samma villkor när de fördelar kapital till företag. Föreligger det en skillnad mellan de villkor på vilka staten har beviljat åtgärden och de villkor som en privat investerare skulle anse vara godtagbara under normala marknadsvillkor är det fråga om otillåtet stöd. Det är alltså inte fråga om ett statligt stöd om ett offentligt organ utför en investering på samma villkor som en privat investerare skulle ha gjort under marknadsmässiga förhållanden.

Namn rättigheten till Tierp Arena värderades av Kommunen och arenabolaget till ca 1 MSEK för avtalsperioden. Vad avser namnrättigheten fann förvaltningsrätten att en sådan rättighet ofta innebär en betydande tillgång för innehavaren, varför avtalen i den delen inte utgjorde en sådan ekonomisk fördel som arenabolaget inte skulle ha fått i sin normala verksamhet. Däremot fann förvaltningsrätten att det kunde ifrågasättas om en privat aktör skulle betala ett bolag i förskott för ett avtal som löpte under 15 år för utställningstält, informationsplattformar, reklamplatser, mässinformation samt konferensutrymmen. Förvaltningsrätten konstaterade att en förskottsbetalning om ca 7,5 miljoner kronor för tjänster vars avkastning framstår som osäker, förefaller vara en orealistisk investering för en privat aktör under normala marknadsmässiga förhållanden varför avtalet hade inneburit en ekonomisk fördel för arenabolaget som bolaget inte skulle haft i sin normala verksamhet.

Förvaltningsrätten konstaterade också att åtgärden varit riktad till Arenabolaget varför åtgärden var att se som selektiv. Vidare fann förvaltningsrätten att utformningen av Tierp Arena visar att den avser att konkurrera med arenor i andra Medlemsstater. Därmed var samtliga villkor för otillåtet statligt stöd så som de anges i artikel 107.1 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) uppfyllda. Det aktuella avtalet skulle således ha anmälts till Kommissionen i förväg. Eftersom Kommunen fattade beslutet om att utge stödet utan föregående anmälan till Kommissionen fann förvaltningsrätten att anmälningsskyldigheten och verkställighetsförbudet i artikel 108.3 FEUF hade åsidosatts vilket innebar att beslutet var olagligt enligt 10 kap. 8 § 4 st kommunallagen då det stred mot de unionsrättsliga statsstödsreglerna. Förvaltningsrätten fann därför att beslutet skulle upphävas. Förvaltningsrättens dom är överklagad till Kammarrätten i Stockholm (mål nr 4946-12) som ännu inte har fattat beslut om prövningstillstånd.

Försäljning av camping i Kristinehamn hade skett enligt en oberoende expertvärdering och utgjorde därför inte otillåtet statligt stöd. Andersen m.fl. ./ Kristinehamns kommun, kammarrättens i Göteborg dom den 11 maj 2012, mål nr 2153-11.

Kristinehamns kommun ("Kommunen") beslutade 2010 att sälja en camping till en privat näringsidkare för 4,9 MSEK. Beslutet överklagades av ett antal kommuninvånare som yrkade att beslutet skulle ogiltigförklaras bl.a. därför att Kommunens beslut innebar ett lagstridigt gynnande av enskild näringsidkare då köpeskillingen enligt klagandena var alltför låg. Kammarrätten konstaterade, liksom förvaltningsrätten,

September 2012**Senaste nytt
om Europeiska
kommissionens
reformarbete
avseende
statsstödsreglerna
samt
statsstödsrättsliga
nyheter från Sverige**

att Kommunen vid försäljningen av den aktuella fastigheten hade låtit genomföra en oberoende expertvärdering av fastigheten i enlighet med vad som anges i Europeiska kommissionens meddelande om inslag av stöd vid försäljning av mark och byggnader (97/C209/02), varvid ett öppet anbudsförfarande inte anses nödvändigt. Kammarrätten avslog kommuninvånarnas överklagande. Som vi rapporterade om i [nyhetsbrevet den 25 juni](#) har däremot flera andra kommuner fällts när de beslutat om och genomfört fastighetsaffärer på icke-marknadsmässiga villkor. Som exempel kan nämnas Karlskrona kommun (Karlskrona kommun ./ E.E., M-L.L. et al, Högsta förvaltningsdomstolens dom den 10 december 2010 i mål nr 126-10, RÅ 2010 ref 119 där Högsta förvaltningsdomstolen fann att försäljningen av en fastighet till NCC inte hade skett på marknadsmässiga villkor efter en oberoende värdering och utan beaktande av ett högre bud från en konkurrent till NCC. Kommunen hade därigenom agerat i strid med 2 kapitlet 8 § kommunallagen.

Elisabeth Eklund,
Partner / Advokat

Jenny Crafoord,
Associate